

ODBRANA

»ODBRANA« izlazi u Šibeniku redovito srijedom ujutro

Uredništvo i uprava nalazi se u prostorijama
»TIPOGRAFIJE«
u ulici Kr. Tomislava, kraj katedrale Sv. Jakova

Glavni urednik: Prof. Dr ANTE MIŠURA

Direktor i odgovorni urednik: HAMILKAR VITALIANI

GODINA VI/I

Pretplata: mjesečno D 6.— Inozem. 10
Pojedini broj D in. 1.50
Čekovni račun br. 33.934

22 augusta 1938

Rukopisi se ne vraćaju.
Oglasi se računaju po tarifi.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

BROJ 553/5

Dnevne vijesti

Nj. Kr. VIS. KRALJEVIĆ ANDREJ bio je ovih dana operisan, zbog akutne upale slijepog crijeva. Operacija je potpuno uspjela. Stanje je zadovoljavajuće.

MINISTARSTVO UNUTRASNJIH poslova zabranilo je raspačavanje lista „La voce degli Italiani“. To je glasilo italijanskih emigranata, koje izlazi u Parizu.

KONGRES PRAVNIKA iz cijele zemlje održaće se 10 i 11 septembra u Novom Sadu. IDUĆE NEDJELJE održaće se na Bledu redovita ljetna konferencija stalnog savjeta Male antaute. Pretsjednik naše vlade i ministar spoljnih poslova Dr Milan Stojadinović već je tu.

U cijelom političkom svijetu vlada za ovo zasjedanje naročito zanimanje. Misli se da će se pretresati o vezama sa Mađarskom i da će se u tom pogledu donjeti vrlo važni zaključci. Već je stigao na Bled veliki broj mađarskih novinara.

RADI VELIKIH VOJNIČKIH MANEVARA u Njemačkoj, uznemirio se je cijeli svijet. „Times“ javlja povratak Hitlera u Berlin, što je izazvalo čuđenje. Hitler je odmah, po svom povratku, razgovarao s Goeringom, Keitelom i Brauheitschem. Taj razgovor, po općem mišljenju, ima veze sa ovim velikim manevrima. Ove se vježbe održavaju u pograničnim područjima. Ove su vježbe glavna tema svih londonskih i pariških listova. Pošto svi narodi imaju najveći interes da se održi mir, razumljivo je, da ove vježbe, bile one u pravcu orijaškog pravljene raspotočenja ili u pravcu stvarne potrebe, uznemiruju narode. Trajanje manevara predviđeno je na 12 nedjelja.

Sudetski Nijemci traže i dalje teritorijalne autonomije u okviru države koja ne bi bila čehoslovačka nacionalna država.

† Andrej Hlinka 16 o. m., vođa Slovačka.

Rođio se je 27 - IX - 1864 u Černoveju kod Ružomberka u siromašnoj seljačkoj porodici. Poslije srušene osnovne škole i šest razreda gimnazije, prešao je u klerikat u Spiškoj Kapitu. G. 1889 ređen je za svećenika. Služio je po seoskim župama, i tako se dobro upoznao sa seljačkim potrebama i stekao velike simpatije seljaka osnivajući seljačke zadruge.

Za vrijeme mađarskog režima čuvao je narodnu svijest. U njegovoj mladosti potinje politička aktivnost najprije u redovima u mađarskoj popularističkoj partiji, a zatim u osnivanju Slovačke narodne partije. Bio je ganjan i od civilnih i od crkvenih vlasti. 1906 osuđen je u Bratislavi na zatvor. G. 1907 u Černovi, Slovaci su htjeli da im osveti novu crkvu njihov narodni vod Hlinka. Biskup Parvi, mađaron, nije narodni zahtjev odobrio, već je htio da izvrši to osvećenje jedan mađarski svećenik. Tom su prilikom žandarmi pucali u narod, ubili 15 ljudi i žena, i tako je slovačkom kralju bila osvećen ta crkva. Pored velikog terora mađarskih vlasti, kao i crkvenih. Hlinka je ostao vjeran svome patriotskom principu.

Poslije oslobođenja, kao predsjednik Slovačke narodne stranke, stalno je biran za nar. poslanika. Sudjelovao je, kao član svih državnih odbora, pri stvaranju svih ozbiljnih državnih akata, kao i u Piteburškom ugovoru.

Početkom februara o. g. Hlinka je stupio u oštru borbu protiv vlade. Ma kakve bile opreke u političkom mišljenju između Hlinke i integralaca, Hlinka je ipak ostao do smrti oeliki patriota i pristalica icelnstvene Čehoslov. čke.

„TVOKAPS“

Tvornica kapa i šešira
(I. BUJ) SPLIT FILIJALA U ŠIBENIKU

Zašto je Odbrana pokrenuta i koga usplahiri?

Sjevernoj Dalmaciji, pa uopće cijelom našem primorju, trebale su novine neovisne, slobodne od raznih klika, stranačkih ili uklještenih ograničenosti; slobodne od natražnjačkih, srednjovjekovnih »indeksa«; slobodne od paučine lihvarskih firma teških kapitalista-pauka. Ko nije rob, sluga »aminaš« tih zemaljskih bogova, nema njegovu retku pristupa u carstvo, gdje zlatno tele ispruži vitorogo koplje; može neko — na pravdi Boga — poginuti; može se nečija kuća, iz pizme ili osvete sa zemljom sravniti, može se nekome vinograd zasjeći, može koji naš spahija zulum da tjera do mile volje: o tome razne »informativne«, ili »frankovsko-furtimaške«, ili čiste i prečiste zastupnice »autohtone«, ili »hiljadugodišnje kulture«, neće ni gole tri rečenice donijeti! One će — naprotiv — svaki besmisleni, šuplji, analfabetski govor »narodnog zastupnika« ili bivšeg »mučenika« (?) debelim slovima našampati; one će kojekakove prkosne demonstracije, luđačkih pokliča, nazvati »veličanstvenom manifestacijom« silnih narodnih masa, gdje je »narodna« duša progovorila i jednodušnu čestitku svojemu »duce-u« upravila! Je li koji Jugoslaven, ili pristaša uopće jugoslovenske ideologije, učinio najpožrtvovnije ili najplemenitije djelo; je li jugoslovenska vlada poduzela ili izvela koje djelo na opću korist nacije i države; je li na pr. sokolski slet negdje najljepše uspio: o tome dnevni »informativni« šute kao klad. One će ponavljati — kako suša hara, a neće javiti kako država — upravo — kroz drnišku zagoru izgrađuje milijonski vodovod, koji ne može, dabome, da bude preko noći gotov; one će krokodilske suze lijevati kako nemamo osnovnih škola, a hotimice prešućuju, koliko je država posagradila škola upravo po Dalmaciji.

Tako danas Dalmacija, uza sve svoje dnevničke, koji znaju da prepisuju, ili nožicama istrižuju, vijesti o japansko-kineškom sukobu i o pokolju izrođenih španjolskih bijesnih avanturista; dnevnički, koji vode polemike, je li se netko našao »kao kufer« u nečijoj kući; koji su puni »hvalospjeva« g. Mačku, Košutiću, Kaliterni, Mišetiću i družini: ti dnevnički niti su glasila životnih pitanja Dalmacije, osobito zagorske, niti su izraz stvarnog političkog stanja; u njoj, niti su protest tisuće vojnih pitanja našeg siromašnog seljaka, mukotrpnog ribara i mornara, niti su izvjestitelji bijede, gladi i nei-maštine, a bubnjari su »sajnih ma-

nifestacija narodne volje«, trubaduri su »buduće, očekivane slobode«, donoseći i engleska pisma, upravljena engleskoj floti, g. Kaliterne, koji svakako odlično — govori i piše engleski !!

Eto, zašto je trebala »Odbrana«! Treba da brani obraz, poštenje, čast, civilizaciju, napredak, nezavisnost i slobodu misli i riječi u poniženoj i blamiranoj — Dalmaciji! Da, blamiranoj od nezalica, afarista, muktiša, koritaša, natražnjaka, defetista i sabotera! Trebalo je: da brani jugoslovensku svijest, koja najjača bijaše upravo u Dalmaciji, a potkopavaju je — udružena frankofurtimaška mafija! Trebalo je: da nastane na odbranu ideala Klaića, Vojnovića, Pavlinovića, Nodila i stotina starih narodnjaka iz dalmatinskog preporoda, koji su bili svi opet sinovi ideologije Strosmajera i Račkoga, t.j. Ujedinjenja i Oslobođenja svih Jugoslavena!

Ideju Strosmajera i njegovih sljedbenika, mačem i krvlju miliona Srba, Hrvata i Slovenaca, a nada sve srpske vojske, proveo je u djelo neumrlji Petar I Karadorđević, a ušćuvao je i produbao besmrtnik, Aleksandar I, sin Petrov, a konačno će je — ideju posvemašnjeg, duhovnog Ujedinjenja — ovjekovječiti: Sin Ujedinitelja i unuk Osloboditelja, Petar II Karadorđević!

Eto zašto nam trebaju: jugoslovenske, neustrašive, nesalomljive, napredne, nacionalne, antifrankovskofurtimaške novine u Dalmaciji! Odbrane nam treba od kućnih, domaćih, raznih firma, koje pod nevinim, bajagi pobožnim i svetinjačkim etiketama šire: defetizam, antijugoslovensku mržnju, a osobito protiv rođene braće, bez kojih ne bi ni tri dana opstojala — Jugoslavija!

Koga onda usplahiri, i ako za sada, skromni list »Odbrana«? Odgovoriše, i odviše jasno, svi oni, koji na list graknuše, izdajući tako svoje ponizne, bogoljubne i presvete dušice! Kranjčević ih je davno naslikao jednim stihom:

„Mi ubijamo, Bože, sve zbog Tebe — Hosana!“

STROSMAJEROVAC

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama

Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

Ante Bedrica - Šibenik
prodaja cipela

NAŠ NAROD

Bilo vrijeme tuđe sile,
Teški dani slavske raje;
Al' ostale rodne vile
I čarale naše kraje.

Dizali se pregaoci,
Budili su tužnu raju;
Al' tirani oštre koce
Darivali slavskom kraju.

Krilili se orli suri,
Oštrili su kandže klete,
U orgijam razdirlji
Amanete naše svete.

Tinjali su ideali
Na ognjištu našem svetom,
Sa gusala odl'jegali
Zvuci slave c'jelim sv'jetom.

Živjela je stara slava
Na guslama javorovim;
Ostala je živa glava
U ritmičkim razgovorim.

Pjesma žarka sa gusala
Stostručila mušku snagu,
Božanskoga maha dala
U borbama proti vragu.

Skladne zvuke divne pjesme
Odrodi su ubijali;
I ljepotu rajске česme
U zaborav uvijali.

Al' dan svanu, narod planu
Na odbranu ideala;
Domovina dušom dahnu,
Sa grudi joj mōra spala.

Orō spusti crna krila
Tiran krvnu zbaci krunu;
Zakliknala naša vila.
Kad vidjela sreću punu.

Naše žezlo, naša kruna
Sjaj prosuli na sve strane;
Domovina milja puna,
Zaboravi stare rane.

Sva se djeca okupila
Na majčinom toplom krilu,
Tu se bratski zagrlila;
Razdragala majku milu.

Ali demon našeg roda
Prosu svađe kletu sjeme:
»Sreća, slava i sloboda —
Prazna slova, r'ječi n'jeme.«

Suri orli digli krila,
Vinuli se na sve strane;
Krv i svađa njima mila
Za njih nema slađe hrane.

Mudrost tuđu braću uče
»Majka nije njima majka.
Trebalo da se braća luče;
Krv u žilam — glupa bajka«.

Suri orli željni slave
Tuđe krvi, tuđeg trona,
Opružili strvne glave,
Zavonili u sva zvana.

Narod sv'jestan svoje slave,
Narod sv'jestan svoje krvi,
Strvinarim ne da glave,
Prezirom im mudrost mrvi.

Po perju se znaju ptice,
Po kljunovim grabilice;
Po kukanju kukavice,
Po djelima izdajice.

U narodnu svađu vode
Pakta kletog sile hude;
Protiv sloge i slobode
Mogu biti samo lude,

Kod pogače tražit hljeba,
Kod svog brata tražit druge,
Pa ta mudrost pala s neba,
Od gospodar stvara sluge.

Suri orli i križari
Neka svoju pamet sole;
Ideali naši stari
Nas čuvaju i sokole.

Krv je bila divno sjeme
Iz krvi je sloga nikla.
Bratska sloga naše pleme
Na slobodna krila digla.

Sloga, slava i sloboda,
Naši divni ideali,
Dokle bude slavskog roda
Biće osnov našoj hvali.

Bez slobode nema raja
Bez slobode nema dike.
Sloga izvor tuđeg vaja
Sloga uzrok tuđe vike.

Nek bječaju orli suri;
Kandže su im otupile,
U orgija gr'ješnoj buri,
Nema više tuđe sile.

ŽIGON I DRUG

prodaja koža i svake vrsti cipela
ŠIBENIK (DALMACIJA)

Zrnje iz starog vijeka

Korinćani su se plašili osvajanja Filipa Makedonskoga, koji je radio na ujedinjenju svih Grka. Dok su utvrđivali svoj grad, Diogen zgrabi svoju staru kabanicu i naglo zakotrlja svoju bačvu. U to će ga upitati jedan prijatelj, zašto to radi? On odgovori: »Dok svak ovako žurno radi, i ja neću sâm da izgledam lijep kod toliko poslom zauzetih ljudi, i ja kotrljam svoju bačvu?«

Jedan je pijanac pričao ovako svoju istoriju: »Ulio sam vino u jednu zlatnu čašu; to je vino bilo grimizne boje i prijatno je igralo pred mojim očima; istovremeno, njegov nektarni miris gladio je moje nozdrve. To vino nije bilo kupljeno za pare; jedan mi ga je prijatelj poklonio; ne znam koja mu je bila cijena, ali sam dobro znao njegovu snagu. Uzeo sam vrč za ručicu i lijevao sam ovo božansko vino. Umirao sam od žeđi i na dušak sam jednu čašu ispio, zatim drugu čašu, zatim treću; najzad, nisam više brojio. — To ga je vino zaista u draži zanjelo nad sve ostale draži.

Ali, kad sam ispio više čaša i ispraznio vrč, moje su se oči zamutile; vidio sam strašne aveti, koje nisu ni deset koraka bile daleko od mene. Na jednoj je bio bijeli pokrov, dug pet-šest aršina; druga, viša za polovinu glave, imala je lanenu kabanicu, i ogromna čalma pokrivala joj je lice: ona je bila visoka barem osam aršina. Udarao sam štapom po zraku i vikao sam. Ali aveti su se sve više primicale, a moje su se oči sve više zatvarale. Zatim sam pao na zemlju, zaspao, i kad sam se probudio, nisam više ništa vidio.

Atenjani su nestrpljivo čekali svršetak bitke kod Heroneje. Hramovi su bili prepuni; cio grad je bio u pokretu. Odjednom jave poraz. Sa svih strana čulo se je plač i lelek. Žene su stale nepomično na kućnim pragovima: bile su zaprepašćene i očajne. Pitale su, šta je s njihovim muževima, očevima i s braćom? Svi su mladići izginuli i sva nada ostala je u starima.

Restauracija Čiko SPLIT (obala)

Industrijalizacija pasivnih krajeva kao najvažnije gospodarsko i soc. pitanje

Koliko u državama sa izgrađenom tehničkom kulturom i tradicijom, toliko u onima, koji se tek industrij-ski podižu, opaža se čelična volja i grozničava užurbanost u svim pravcima industrijske aktivnosti. Ne samo autoritativne zemlje, nego i one sa liberalno demokratskim uređenjem, pitanju industrijalizacije posvećuju svoju glavnu brigu. Poglavitno nove ili obnovljene države sa dojučerašnjom primitivnom privredom nastoje iz svih sila da industrijskom izgradnjom nadoknade nedostatke savremene ekonomske organizacije. Spominjemo Poljsku, Sovjetsku Rusiju, Tursku i Mađarsku, koje su zemlje od završetka svjetskog rata uspjele da svoju industriju podignu na zamjernu visinu.

Petogodišnji, četverogodišnji i trogodišnji planovi, koji u naše doba niču kao gljive poslije kiše, obično se pojavljuju u državama sa autoritativnim režimima i autarkičnim tendencama. Njima se sa suprotne strane zamjera da putem ostvarenja industrijskih etapnih programa žele ojačati svoj imperijalistički potencijal sa ciljem osvajanja novih produktivnih područja. Ove države pako predbacuju onima iz protivnog tabora, da one u stvari jednako rade i da iza miroljubivog frazerstva i tobože humanog demokratizma, neumorno produciraju sve nove i nove gomile tehničkih sredstava radi očuvanja svojeg prodominantnog položaja u svjetskoj privredi, uvijek spremne da prigrabe tuđa bogatstva, kada im se za to ukaže prilika.

Ne poričući postojanje elemenata i takove prirode, mi im ne bi dali kapitalnu važnost. Težište današnjeg grozničavog industrijskog aktiviteta, mi, naime, vidimo u dubokoj preorijentaciji privrednih i društvenih odnosa, kao posljedici iskrsljelih potreba i promjenjenih nazora današnjeg čovječanstva. Na prelomu epoha, današnje društvo pravi zaokret iz dosadašnje ere manufakturne u potpunu mehanizaciju života. Ko ne shvati taj imperativ današnjice i ne pojuri skupa sa drugima, znači da mu nedostaju bitna svojstva u borbi

za opstanak, i može očekivati da će u svojoj indolenciji ili nesposobnosti, danas sjutra biti progutan od spremnijih, životnijih i jačih.

Ako razmotrimo industrijski razvoj u nas, dolazimo do zaključka da se je uistinu nešto uradilo na tom polju, ali ni izdaleka onoliko koliko bi bilo od potrebe da se oslobodimo brige za budućnost. Osim toga, iono što je urađeno u pravcu industrijske izgradnje, izvedeno je bez sistema i onakovog plana, koji diktiraju ekonomski i socijalni razlozi zemlje.

Na prvo mjesto stavljamo obzire efikasnosti narodne odbrane, koja se ne može ni zamisliti bez osiguranja produkata industrije ratne naravi u dostatnoj količini. Ti su obziri diktirani međunarodnim odnosima. Ali ne manje su od važnosti i nutarnji gospodarski i socijalni razlozi, koji nas upućuju na to da problem industrijalizacije shvatimo kao najozbiljniju državnu i narodnu potrebu.

Ako hoćemo da pitanje industrijalizacije kod nas postavimo na ispravnu osnovicu, onda moramo imati pred očima činjenicu da se naš teritorij u geografsko ekonomskom pogledu dijeli u dvije markantno diferencirane oblasti: u pasivne i aktivne krajeve.

Među aktivne krajeve ubrajaju se oni, koji su bogati na plodnim ravninama i prema tomu pogodni za prilično rentabilnu agrarnu i stočarsku proizvodnju bez većih briga i bez jačih investicija. Svi drugi krajevi, koji nisu obdareni prirodnim uvjetima za jači agrikulturni razvoj, bez obzira na njihove druge proizvodne mogućnosti, strpani su jednostavno u odioznu kategoriju pasivnih krajeva.

Promatrajući naše prilike okom primitivca, drukčije se i ne može kvalificirati naša zemlja u ekonomsko društvenom pogledu.

Međutim, osvrnimo se nešto na t. zv. pasivne krajeve. Geografski oni obuhvataju otprilike prostor, koji je omeđen linijom: Skadarsko Jezero—Sarajevo—Banjaluka—Sušak. Dakle, onu oblast, koja geografski i ekonomski gravitira na jadransko more. (Nastaviće se)

RIDENDO...

Ko s davlom tikve sadi...

1. — Zagrebačka „Nezavisnost“ donosi (u br. 25 — od 13-VIII — o. g.) ogorčen članak pod naslovom »Opet napadaj na katoličko svećenstvo« iz Makarske. Tamo su naime, prigodom Mačkova slavlja, dva vatrena Mačkovca, zorna govornika, napali na »mnogopoštovane i prečasne« oce tako, da je jedan redovnik glasno protestirao i koješta rekao, pa su ga govornici tužili čak — presvijetlome! I t. d. Govornici rekoše — kako javlja dopisnik iz Makarske u »Nezavisnosti« — ovo: »Za one koji nisu rekli misu za dr Mačka, kazao je nar. zastup. Matijević, nisu dostojni da prikazuju posvetilište, za koje im vi seljaci dajete pšenicu i vino!« Isti je govornik uskliknuo: »Doli farizejski svećenici, doli izdajničko svećenstvo, koje je isisalo narod i onda ga izdalo. Doli izdajničko i kapitalističko svećenstvo«. (Nezavisnost, str. 4)

Naravno, slijedi onda komentar »kuda to vodi« g. dopisnika, a ujedno, baš po bratsku, obori se na nekog svećenika protivnika da na njemu iskali bratsku (!) ljubav, kada g. zastupniku — govorniku — ne može ništa! — Lijepo! Sada prečasni i mnogopošt. iz MAKARSKE ŽANJU ŠTO SU I POSIJALI. Ko je sa oltara i ispred crkava širio po Makarskom primorju mačekovštinu, ako nisu »misnici i redovnici«? Tako isto u sinjskom, imotskom, kninskom i šibenskom srezu! Kakovim zastavama kite i danas crkve i manastire? Koga i danas proglašuju svojim vođom? Na koga, onako pobožno (!) napadaju? Zaboraviše poštovani i časni oci onu narodnu: Ko s davlom tikve sadi.... Eto im se počese tikve o ugojene njihove glave da razbijaju, a što će slijediti, kada započne da se ispunjuju oni stihovi iz »Dies irae« (Dan od gnjeva) „Liber scriptus proferetur, in quo totum continetur...“ (Knjige će se otvoriti, u kim će se sve viditi)... E — onda — vidjeće se, ŠTO I KOLIKO DOBRA učiniše za JUGOSLAVIJU, koja ih brani i hrani, i dopusti im slobodu GOVORENJA I DJELOVANJA, a oni to upotrebiše da — s davlom tikve sade!! Što će sada »Hrv. Straža« i »Katolik«? Poklepiće se i — šutjeti! Altroché apostati!!

Š. Ostanov.

Sjećanje i refleksije prigodom sokolskog sleta u Starome Gradu

Sokolsko društvo u Starome Gradu slavilo je dne 14 augusta t. g. tridesetogodišnjicu svoj opstanka.

U normalnim prilikama tri deceniju historije jednoga društva i grada u kojem društvo djeluje, nisu veliki vremenski razmak, ali baš ovaj period od 1908 po 1938 godine, pored svog općenarodnog sudbonosnog značenja, zbog događaja i promjena koje su se u tom vremenu izredale, ima izuzetno duboko značenje po nacionalno-politički i kulturni razvitak Staroga Grada.

Poslije Zadra, možda se nigdje u Dalmaciji nisu tako dugo održali ostaci protunarodne autonomaske stranke kao u našem gradu. Uzrok orome leži u činjenici što su rođe autonomaske bile ljudi mahom materijalno dobro situirani skoro sve stani bogati trgovci i posjednici. Zarobivši ekonomski onaj dio seljaka, koji je na njih bio upućen agrarnim odnosom, potčimili su ga i duhovno; pa su njihovom pomoći, a

pogodovani austrijskom protuhrvatskom politikom, kao i materijalnom potporom sa strane, još se neko doba uspjeli da postarjavaju izvjestan otpor narodnom preporodu i konačnom osvrješćenju.

Da bi se nacionalna svijest, koja je uza sve zaproke sve više prodirala u narodne redove, izgradila do dubine potrebna za rođenje daljne borbe, i da bi se naročito omladina organizovala u jednu disciplinovanu duhovno i tjelesno jaku falangu boraca za nacionalna prava, za kulturni, politički i socijalni razvoj, osnovano je društvo »Soko«.

Dne 16 augusta 1908, na sam dan gradskog zaštitnika Sv. Roka, imalo je mlado ali brojačno jako, Sokolsko društvo svoj prvi nastup. Predvođeno prvim starješinom blpk. dr. Antunom Spalatinom, kojemu pripapa i najveća zasluga za ostvarenje ove lijepe zamisli, u povorci obišlo je grad, oduševljeno pozdravljeno od nacionalnog pučanstva, koje je instiktivno osjetilo da je osnutkom Sokola konačna poljeda Hrvata nesamo osigurana, nego i značajno pospješana.

Smišljenim i ustrajnim radom, bratskom slogom i ljubavlju kojom su tada bili zadajeno svi članovi društva, Sokol crvao i napredovao osvješćavajući zavedene pojedince i onemogućujući svaki daljnji razdorni rad autonomaske stranke.

Godine 1909 i 1910 bile su naročito plodne radom. nacionalna omladina zadajena idejama slobode pregnula je u tom vremenu svim silama da izvojski konačnu poljedu. Dolazilo je zbog toga često do ogorčenih demonstracija i tučnjara. Iz Sokolane u nekoliko mahova je izveden formalan juriš ogorčenog i razbiješjenog naroda na austrijske bajonete, koje su u gustim redovima zaštićivale uvrede i izazivanje jedne grupe ljudi bez narodnosti.

U takovim prilikama nadošli su balkanski ratovi za oslobođenje jednog dijela našeg naroda od tuđjeg gospodstva. Hrvatska narodna svijest, našla je i u Starome Gradu, kao i diljem ostale domovine, u tim historijskim događajima nove sadržine za vlastito snaženje, jer je osjetila da se na bojištu odlučuje i o sudbini Hrvata, i da je poljeda srp-

skih heroja, triumf i poljeda svih Jugoslovena. Ali još više, osjetismo preko prolivene krvi i izdržanih patnja naše braće u oslobodilačkim ratovima da smo s narodom u Srbiji jedna istokrvna nacija. I to nam je davalo novog poleta za nastavak borbe do kraja. Jer, pored trvenja s domaćim neprijateljem, spremasmo se za velika djela naše nove narodne historije.

Jugoslovenska nacionalna misao, koja je dosada samo u jednom dijelu omladine bila našla široka shvaćanja, prodrila je nakon oslobodjenja Južne Srbije u sokolane te je snagom uzvišene i, po narodnu budućnost spasnosne ideje, obuzela duše svih, koji, prekaljeni borbom za bratstvo, nadjoše u njoj proširenje svoje domovine, garanciju nac. posjeda i sigurnost za svestrani kulturni i materijalni razvitak.

Kad je 1914 godine buknuo svjetski rat, sokolana je i ovdje od vlasti bila zatvorena s svaki rad obustavljen. Ali zato lokalni preniješe svoje djelovanje u vojne jedinice, šireći medju vojnicima ideju narodnog oslobodjenja i ideju ujedinjenja troimenog uaroda. Mnogi su

† ĐURO PAUNKOVIĆ

16 o. m. umro je u Beču Đ. Paunković, zamjenik starješine Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, senator i pretsj. Saveza osiguravajućih društava u Jugoslaviji.

Đ. Paunković rodio se je u Vršcu, 8-VIII 1877. Po svršenom filoz. fakultetu u Zürichu i Berlinu, on je 1900 počeo prosvjetnim radom u Orelu u Rusiji. U Rusiji je ostao do 1909, a onda je svoj rad nastavio u Srbiji. U Balkanskom i Svjetskom ratu učestvovao je kao vrlo sposoban radnik na vrlo ozbiljnim i uvažanim mjestima.

Kao demokrata isticao se je u mladim godinama među naprednim intelektualcima. Najvažniji njegov rad bio je u sokolskoj organizaciji. Još 1919 izabran je za zamjenika Starješine Saveza sokola Srba, Hrvata i Slovenaca. Tu je dužnost vršio sve do 1929, kada je poslao drugi zamjenik starješine, poslije donošenja Zakona o sokolu. Iako je bio vrlo slabog zdravlja Đ. Paunković je uzео aktivnog učešća i na ljetosnjem sveslovenskom sokolskom sletu u Pragu.

POSJET DR. MAČKA U BEOGRADU

izvršen je sasvim prema utvrdjenom programu. O rezoluciji, koju su potpisali dr. Maček, Aca Stanojević, Ljuba Davidović i Jova Jovanović piše »Samouprava«:

»Došla je juče naša »rezolucija«. Šta je novo donijela ta rezolucija? Koje koristi, koje privilegije?... Na žalost, nikakve! Još jednom više, srbijanski dio Udružene opozicije potpisuje diktat dra Mačeka: da se ukine Ustav i zemlja pravno obezglavi i da se država vrati na stanje od 1918 godina. Da se dvadeset godina zajedničkog života brišu kao da ih nikada nije ni bilo! Da se rezultati srpskoga ratovanja bace u more tako, da ih nestane! Da se borbe »Jugoslavena za jedinstvo Srba, Hrvata i Slovenaca anuliraju i proglašavaju za ništavac! Da se herojski život, rad i smrt Kralja Aleksandra Ujedinitelja prevede, jer oni po gospodi iz Udružene opozicije i dru Mačeku apsolutno ne postoje! Da se točak narodnoga i državnoga života okrene za dvadeset godina u nazad i da se bace u ponor sve tekovine postignute u tome dugačkom razdoblju, ispunjenom radom i napretkom, koji izazivaju odvratnost mi-zantropa i nihilista, medju koje se nepromišljeno danas svrstavaju i neki prestarjeli političari! I našlo se i takvih žalosnih Srba, kojima je ova rezolucija konveirala! Izgleda da je njihov mozak prestao da radi negdje oko 1918 godine.»

— ODLIKOVANA TVORNICA —
VOŠTANIH SVIJEĆA, IZRADBA BOKETA I VIJENACA

GRGO ČULAR - ŠIBENIK
JEDINI ISPITANI MAJSTOR

U drugom smo mjesecu izlaženja

Nakon tolikih napora i usprkos tolikih zapreka koje nam prave i namjeravaju praviti izvjesni elementi, gonjeni zlonamjernim tendencijama, naša »Odbrana« nesamo što izlazi i dalje već prodire sve više u naš narod.

Po Hrvatskoj i Bosni, a da se o Dalmaciji, Lici i ne govori, dnevno se traži, jer ljudi uviđaju da ih baš naš list u svakom pogledu zadovoljava i obrađuje ona pitanja koja ih najviše interesuju.

Kao što je poznato naša »Odbrana« nema nikakvih naročitih financijera, jedino je upućena na svoje pretplatnike i na izvjesne oglašivače, od kojih častimo se spomenuti »Oceanica«, A. Pavlović itd. Prema tome naša će »Odbrana«, jedino uz redovito izvršavanje dužnosti sa strane gg. pretplatnika, moći da i dalje bude na raspolaganje cij. čitalačkoj publici, zastupajući neustrašivo i otvoreno čisti jugoslavensko-nacionalni pravac i da prema tome poluči onaj uspjeh kojega i zaslužuje...

Ovih će dana naš inkasator u Šibeniku i Splitu sakupiti pretplatu za mjesec JULI I AUGUST. Ostale gg. pretplatnike molimo da se posluže čekovnim računom

broj 33.934

te da uplatnicu ček. zavoda kupe kod tamošnje svoje pošte (25 para), da na istoj ispune broj čeka i naziv »Odbrana« te tačnu svoju adresu (drugih troškova nema), pa umoljavamo cij. naše prijatelje i čitatelje, da bi nam istodobno nastojali podmiriti pretplatu ZA OBA OVA MJESECA u iznosu od 12.- din.

Time će se oni lišiti brige, a nas će uvelike zadužiti i omogućiti nam naplatu papira, štampanja i ost. režije koje su s time skopčane.

Onima, koji ne budu odmah isplatili dužnu pretplatu bićemo prisiljeni obustaviti daljnje šiljanje lista.

Savjesnošću naših dužnika mi ćemo prebroditi sve poteškoće i u kratko vrijeme moći ćemo da dademo mnogo više na zadovoljstvo cij. čitalačke publike.

Isto tako šaljemo i račune za naplatu oglasa, pa molimo da i ovi budu istovremeno isplaćeni. UPRAVA

Nade u „Osvit“

Prvenstvena utakmica »Gradjanski« i »Osvit« biće 21 tek. mj. na igralištu Šubićevac. — Momčad gostiju je poznata kao ravan protivnik domaćih, pa ima izgleda, da će ova utakmica biti vrlo zanimljiva i dobro posjećena.

Utakmice »Split« »Osvit« 5:0 i »Majstor s Mora« »Osvit« 3:2 (i ako bi ove posljednje stvarni rezultat imao biti 2:3), dokazuje nastojanje domaćih i potvrđuje činjenicu koliko mogu koristiti i samo dva treninga. Prema posljednjim dakle rezultatima mogli bi se pouzdano nadati i pobjedi.

Po svemu se vidi, da nova uprava radi i da je pogodila što se vratila starom prokušanom sistemu, po kojem se je »Osvitova« momčad, za ne pune tri godine, približila ligaškim utakmicama. — Podrškom športaša simpatizera i smišljenim radom vjerujemo, da će »Osvit« opet osvanuti prvi na tablici podsaveza, a moguće i više.

Nadamo se, da će gosti ponijeti iz Šibenika najbolje utiske; čemu će domaći nastojati, da što više doprinesu. — Utakmica počima tačno u 5 sati.

NA UVAŽENJE. Poradi ono par dana prisilnog zatvorenja naše Tipografije, kao posljedice rovarenja naših protivnika, na što smo se detaljno osvrnuli u zadnjem broju, nastalo je poremećenje u izlaženju našeg lista, jer izgubijeno vrijeme nije nam bilo moguće financijski nadoknaditi, premda se je to nastojalo izjednačiti sitnim i zbivenim slovima u listu. — Slijedeći broj izaći će u utorak i dalje redovito.

PRI OVOGODIŠNJEM PROŠTENJU na dan Velike Gospe u Vrpolju, izostala je s crkve državna zastava, koja se je inače dosad između dvije plemenske u ovoj prigodi uvijek ponosno vijala.

PREMJESTENI SU iz šibenske realne gimnazije gg. profesori: Jakov Matković u Dubrovnik, u Realnu gimnaziju, Petar Ružević u Split, u Klasičnu gimnaziju i Alojz Šegula u Mursku Sobotu, u Realnu gimnaziju.

Sv. Jakov - Šiljevice:

Na novogradnji ceste Sveta Jelena -Šmrika, zapravo Klanfari-Šmrika došlo je do nesuglasica između radništva i nadzornih inžinira glede isplate radnica, a opet glede promjene poduzetnika Andrije Barca. Međutim taj spor, koji je ispočetka izgledao da će se zaoštriti djelomično je likvidiran. — Inžinir Horvat je u terenskoj sekciji čitavu noć isplaćivao od subote na nedjelju radništvo, koje se je bilo sakupilo u velikom broju pred terenskom sekcijom.

— Naše mjestance sve više postaje kupalište i to čisto slovensko. Uz slovensku koloniju sagradili su mnogi privatnici Slovenci a i naši Svetojakovari svoje vile, tako da je izgled Sv. Jakova sasvim izmjenjen. Prije nekoliko godina bile su na obali uz rivu samo tri kućice pokojnog Joža Kneza, a sada imade oko 15 krasnih vila od rive do Grabova. — Trebala bi nam još samo cesta uz more do pod Svetu Jelenu — s druge strane.

Iz učiteljskih redova

Stanarina seoskih učitelja od 1-IV 1936 g. do 1-IV 1937 g.

Čitamo po raznim novinama da su učiteljska sreska udruženja održala skupštine i dapače, da ju je održala i sekcija za Primorsku banovinu, ali nažalost nitko u nijednoj nije ni spomenuo o onoj zaostaljoj i neisplaćenoj stanarini seoskim učiteljima od 1-IV 1936 g. do 1-IV 1937 g. - Vele da postoje razna riješenja i da bi valjalo tužiti onoga ili ovoga. To se nas ne tiče. Mi moramo da primimo po 1800 din. svaki. Nama je glavno da se taj iznos isplati. Zalo apeliramo, da se nađe načina i da se nama učiteljima na selima isplati ova stanarina — jer su je gradski učitelji davno primili. Seoski učitelji boje se da ova stanarina ne pode u ranija potraživanja — pa onda zbogom. — Učitelj —

zbog toga bili zatvoreni, a mnogi poljgoše na stranu braće da se zajednički s njima bore za isti cilj.

Primirje zaraćenih strana nije, na žalost, Starome Gradu, donijelo toliko žudjenu slobodu: novo ropstvo i nove muke trebao je da izdrži kao triket svom potpunom i konačnom oslobođenju. Tudja preziranja kao posljedica propagande nenarodnih elemenata pored svih principa o samoopredjeljivanju naroda, na osnovi laži, zarobiše novim sužanjstvom otok Hvar i staviše ponovo na kušnju narodnu svijest i čast.

Grupica autonomaša, koje je za vrijeme svjetskoga rata bila skoro zamrla nakon dolaska okupatora stala je bahato i neljudski da vrši nezapanjeni teror, da demoneira, da blati i vrijeđa sve što je nacionalno.

Mračan i bolan je bio ovaj period historije našeg grada!

Uza sve ovo teško ropstvo, Stari Grad je živim interesom i osjećanjem pratio događaje koji su se u ono historijsko doba odigravali u političkom životu oslobođenog dijela otadžbine.

Dan 1 decembra 1918 god. bio je najljepši dan naših srdaca i naših misli! Cijeli je narod kao jedan čovjek s delirijem oduševljenja dočekao i pozdravio akt državnog i narodnog ujedinjenja, ali okupirani krležeri su ga do-

čekali zanosom roba kojem niče sloboda, zanosom borca koji pobjeđuje!

Ipak je trebalo još izdržati dvije godine u sužanjstvu i mučnoj neizvjesnosti za budućnost, dok konačno 18 aprila 1921 god. nije hrabra vojska Kralja Petra Oslobođioca nepopravno prisajedinila i otok Hvar velikoj Jugoslaviji.

Za Sokolsko društvo, kao i za cijelo pučanstvo, bili su to dani slavlja i radosti, trijumfa plemenitih ideala i sanja ponajboljih patriota. Sokol je sada slobodno poletno raširio svoja krila ponosen pobjedom i osnažen vjerom u jakost i veličinu Jugoslavenskog naroda. Sada je njegov sadržaj u slobodnoj domovini bio da izgrađuje i raspičava jake nacionalne pojedince. Jer mnogi medju nama nisu smogli da se na vrijeme uči u novim prilikama, budući da još nisu bili dorasli revolucionarnim idejama nacionalno-unitarističkog pokreta. Bilo je pojedinaca koji su pošli za masom, jer ih je ona ponijela sobom kao bujicu, a u sebi su nosili slabo zapretanu iskru neporjerenja, sje-me kasnijih razdora i bratskog trenja.

Sokol je nastojao da sve razlike izgadi, boreći se za jednakost sviju građana, za demokraciju i socijalnu pravdu. Godine 1928 navršio se dvadeset godina plodnog rada Sokolskog društva. Zbog tehničkih razloga proslava je odr-

žana tek u augustu 1929 god. velikim sletom okružja Hvar-Vis uz učešće i ostalih bratskih društava Župe Split. Goste su pozdravili: starješina društva dr. B. Politeo i gradonačelnik dr. P. Ružević, a u ime Župe starješina dr. M. Buić.

— Veliki moralni uspjeh ovoga sleta odrazio se povoljno na daljni razvitak društva.

Marseljeska tragedija potresla je dušama Sokolova kao ni jedan događaj ni prije ni poslije toga.

U ovakvim prilikama nađoše su političke promjene u maju i junu 1932

Nije dugo potrajalo i unutarnja politička previranja, koja su počela da truju naš javni život, stala su da i u sokolanima remete slogu i jednodušnost. Pojavila se kod nekih sumnja u ispravnost i vrijednost osnovnih principa na kojima je građana držarna cjelina, i za koje se ideale Sokol borio kroz decenije svog opstanka.

Bjesomučnom agitacijom ljudi i stranke koje su postepeno iz opozicionog stava prema vladajućim strankama prešle u nerazumnu skrajnost, a potpisivani od elemenata koji nikad nisu vodili ove zemlje, pojedincima se pokolebala vjera u narodno jedinstvo i potrebu jake zajedničke države.

Pogreške učinjene od raznih uprav-

ljača upotrebljavane su u agitaciji protiv narodnog jedinstva. Ni agitatori kao ni njihove pristupe nisu, nažalost, bili još toliko nacionalno izgrađeni da bi smogli osjetiti i shvatiti da jugoslavenstvo nije negacija hrvatstvo, već da je jugoslavenstvo sinteza svih snaga istoga naroda za jačanje i odbranu pojedinih komponenata i da samo moćna Jugoslavija može osigurati Hrvatima budućnost i miran razvitak na svim poljima narodnog života.

Stoga je po neki član napustio sokolske redove. U takvim teškim danima iskušenja selekcija je bila potrebna, pročišćavanje je bilo nužno zbog daljne borbe i daljnijeg rada.

Sada su sokolski redovi ponovno čisti i kompaktni, jaki jedinstvenom mišlju i voljom za sreću i dobro naroda.

U ora minula tri decenija djelovanje Sokolskog društva u Starome Gradu dostojno je ispunilo svoj zadetak i nudu njegovih osnivača.

Ponosno ulazi u četvrti decenij svog opstanka radošno svojim dosl. radom i svjesno svoje misije. Gordio i pobjedonosno diže svoj neokaljeni barjak ljubavi bratske, a ne mržnje, sloge, a ne razdora, barjak narodne moći u borbi za jednakost, istinu i pravdu u sve za dobro ljubljenog Kralja i jugoslavenski narod!

F. M.

SVAŠTICE

„Krsti“ ispred Krke

Ej, moj »Krst«, ispred Krke
Uvijek trke, gužve, zbrke; —
Ispred Krke uvijek mrke
Suču brke novinari.
Mladi, stari.

Tu su bivši tehničari,
Zvaničnici i zubari
Svakog soja;
Sitničari, kemičari,
Senijori i križari
Svakog kroja.

Zastave se »naše« viju,
Prvaci se »naši« smiju,
Ispred Krke; —
Zvona zvone svetog Franc
A »zaštita« na sve strane
Ispred Krke
Pravi trke.

Ispred Krke mudra glava,
Mrko gleda »gladne žvale«,
Njemu ne da spavat slava
Utovljene druge ale
Pojeđe se s memorala
Krešimira stonog grada,
Pa s napornog svoga rada
Zaboravi rodna žala.

Ej, moj »Krst«, ispred Krke
Poznate su tvoje trke;
K sebi »svoje« grješne prste,
»Miksture« se svake vrste
Ispred divne naše Krke
Mahni, »Krst«.

Uzmi lonac »duplo eme«,
U taj lovac stavi sjeme
Novinara ispred Krke
Uz blagoslov »družbe mrke«.

T r u

Moderni turizam

(II dio)

Napredujemo.

Kao što ste već čuli turistička cesta Biograd-Šibenik puštena je u promet (ha-ha-ha) a sad se radi na produženju te ceste prema Filipjakovu i dalje. Radovi lijepo napreduju tako da je u posljednja 2-3 mjeseca napravljeno više od 20 metara ceste. Ali — na žalost vašu (i moju) baš pred nekoliko godina pronađen je u Argentini novi način građenja važnih cesta, koji je, tako bar kažu, najefikasniji od svih dosadašnjih načina. I što nam je preostalo nego da se i mi ugledamo na Argentine i upotrebimo njihov izum. Međutim, zato je potrebno pričekati dok se napravi u Jadranskom brodogradilištu jedan prekooceanski parobrod kojim će se ovamo prenesti patent. Da vam to nebi izgledalo čudnovato, mora da znate da je baš zbog toga Japan poslao u Kinu svoje pronalazače i inženjere da ga tamo isprobaju, ali što ćete kad se Kinezi nisu pokazali do-

Slet radničkih klubova u Splitu

Još prošle godine mi smo kritikovali splitsku sportsku publiku i to onu »vlišu«, što nikako ne posjećuju utakmice onih naših klubova, koji ne igraju u državnoj ligi. Svi oni mnogobrojni posjetioци »Hajdukovih« utakmica listom bojkotuju utakmice »Splita«, »Majstora«, »Aška« i ostalih splitskih i primorskih klubova. Da bi »Hajduk« bio uvijek u sjajnoj formi, o kojoj bi pričali svi jugosl. listovi, da bi njegovi igrači nizali svakog puta gol za golom i našim najboljim klubovima, da bi oni dakle razmazili splitsku publiku kao »Arsenal« londonsku, ipak bi trebalo da se katkad poviri šta rade i oni »manji«, koji nemaju »finansijera«, koji popunjavaju deficite i koji se oslanjaju na same sebe. Koliko mogu da pruže užitka i »manji« i da li treba viditi i ono što oni pružaju, o tome ne vodi računa splitski sportski »sladokusac«, koji osim toga voli da bude zapažen na velikim utakmicama i da bude upitan za svoje mišljenje o dotičnoj igri. Kad bi malo dublje razmišljao, došao bi do zaključka da se emocije, zbog čega je futbol i toliko omiljen, doživljavaju na utakmicama »manjih« isto toliko kao i onim »velikih« klubova. Ne pucaju samo u gol igrači »Hajduka« i ne tresu mrežu samo oni, i oni »mali« njih imitiraju pa i oni vrlo često izvode sve ono što i »hajduci«, »beskoveci« i ostali ligaši. Ako oni uvijek ne daju ono što i veliki, treba imati na umu, da oni osim »Majstora« nemaju svoje igralište i da su prisil-

voljno kulturni, pa je nastao između njih rat.

Dakle rad na produženju turističke ceste je zastao radi tih razloga i ničeg drugog. Rekao bih vam da znam u čemu je zaista stvar, ali to je velika tajna, tako velika, da čak nadglednici te ceste nisu htjeli odgovoriti ni kad su im radnici tražili svoje nadnice!

Ifo.

(nastaviće se)

ljeni ili da kao gost jednom nedjeljno treniraju na tuđim igralištima ili da na kakvoj ledini, bez ikakve kuće gdje bi se preobukli i umili, vježbaju onda kada mogu i to upućeni samo na znanje kojeg starijeg druga a ne profesionalnog trenera, kao splitski »bijeli«. »Mali« dakle daju maksimum onoga što im prilike dozvoljavaju, da pruže svojim sugradjanima željnim uzbuđenja, koje futbol daje današnjem nervoznom i zabrinutom čovječanstvu. Ove su nam se misli jučer nametnule prisustvujući turniru, koji je priredio ovdašnji radnički »Split« prilikom proslave svoje petnaestogodišnjice, želeći da pokaže koliko su napredovali »Split«, »Šibenik«, »Nada«, »Borac-Drvar«, »Zmaj« iz Makarske, koji su učestvovali u ovoj proslavi, čiji su okvir sastavili samo radnici i po koji činovnik, dok je sva elegantna publika briljirala svojim odsustvom, kao što bi briljirala da je proslavu priredio »Majstor« ili »Ašk«, svejedno kako se on zvao, glavno da nije ligaš.

Turnir je moralno uspio

U predigrama sudjelovali su »Šibenik« sa »Zmajem« i »Nada« sa »Borcem«, pa je »Šibenik« pobjeđio makarane su 4:1 a »Nada« »Borca« sa 1:0. Našu publiku naročito je ugodno iznenadio šibenski gost, koji je svojim dobrim pucanjem osvojio sličane. I »Nada« je dosta napredovala a i ostali provincijski klubovi, kojima se rijetko daje prilika da gledaju i uče od naših najboljih igrača. Najinteresantniji dio prvog dana turnira bila je borba između »Splita« i reprezentacije radničkih klubova iz Zagreba. U prvom dijelu igre jedni i drugi igrali su velikom tremom i nisu pokazali ono što oni umiju. Ipak tada su pala oba gola, koje su primili i naši i zagrepčani. U 8 min. Rosić tuče slobodni udarac i preko zida protivničkih igrača

šalje efektanu loptu u zagrebačku mrežu. Malo kasnije krivicom bečkova »Splita« koji nisu pokrili protivničku navalu, lijeva spojka zagrepčana daje također lijepi gol iz parabole, koji je bio neodbranljiv. Iako su se kasnije sredili i jedni i drugi a naročito gosti, koji su postali ravnopravan protivnik, ipak golova više nije bilo i to najviše s razloga, što je golman Zagreba vanredno dobro branio kao negda Glazer i što je od reda hvatao i niske i visoke lopte, koje mu je slala razdragana navala »Splita« a naročito Rosić i Neškovićin. Zadnjih 15 minuta »Split« je bio vrlo nadmoćan, bombardovao je gol protivnika, lijepim i ostrim loptama, koje su izazvalost sve svršile u ruke izvrsnog vratara. Kod »Splita« svi su bili jednake vrijednosti, nijedna linija nije bila nadmoćnija, jedino je nešto srednji red manje upadao u oči a kod protivnika navala je bila najbolja, inače i drugi su bili dobri.

A. D.

TRGOVAČKA KUĆA

Dr. Marko Tarle —
ŠIBENIKVELEPRODAJA ŽITARICA, BRAŠNA I KOLONIJALA
OTPREMNIČKI ODIO
TELEFON BR. 86

A. PAVLOVIĆ

Centrala
BEOGRAD
Filijala
ZAGREBOSNOVANO
1844

Najveće skladište engleskih štofova u
Jugoslaviji: ZA ODIJELA I KAPUTE.
VELIKI IZBOR ŠTOFOVA ZA DAM
SKE OGRTAČE I KAPUTE. SAV
KROJAČKI PRIBOR. - KROJAČKE
KOLEK- Cijene solidne i utvrđene
CIJE. Prodaja na veliko i na malo

Zastupstvo i skladište

Krojačnica gradjanskih i vojnih odijela

Pero M. Bercé - Šibenik

TRGOVINA POKUČSTVA

Stj. Karković i Sin

- Šibenik

STAN OD DVIJE SOBE i kuhinje
svijetli, zračan i čist sa tarasom traži se, miran stanar, točan platac i samac bez djece.

Ponude na upravu lista.

„TIPOGRAFIJA“

v o d. HAMILKAR VITALIANI
štamparsko novinsko knjižarski zavod

vl.: Vj. R. Pelicarić ŠIBENIK kraj Katedrale Sv. Jakova

Preuzima sve poslove spadajuće u grafičku struku
kao: brošure, plakate, pozivnice, račune, tablele itd.
uz najpovoljnije uvjete. Savjesna i točna podvorbica.